

Seat No. : _____

N35-103

December-2014

B.Com. (CBCS) Sem.-III

Core Elective-201

**A : Ad. A/C & Auditing
(Cost Accountancy-I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) સમાન પડતર પદ્ધતિના ફાયદા અને મર્યાદાઓ સમજાવો. 7
- અથવા**
- પડતરનું વર્તણૂક કે ગુણ પ્રમાણેનું વર્ગીકરણ સમજાવો.
- (B) ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) 4
- (1) ઐતિહાસિક પડતર
- (2) પડતરના તત્ત્વો
- (3) પડતરનું કેન્દ્ર
- (4) પૂર્વ-નિર્ધારિત પડતર
- (C) નીચેના ઉદ્યોગો માટે પડતરના યોગ્ય એકમો જણાવો : 3
- (1) હોટલ
- (2) કાગળની મિલ
- (3) કાપડ ઉદ્યોગ
- (4) રસાયણ
- (5) ઈંટો બનાવવાનો ઉદ્યોગ
- (6) રેલવે

2. (A) ગૌરાંગ લિ. એક વસ્તુનું ઉત્પાદન કરે છે. તા. 31મી માર્ચ, 2014ના રોજ પૂરા થતા વર્ષ માટે નીચેની માહિતી મેળવવામાં આવી છે :

માસિક માંગ 750 એકમો

દરેક વરદી મૂકવાનો ખર્ચ ₹ 300

એકમદીઠ વાર્ષિક વહન ખર્ચ ₹ 15

અઠવાડિક ઓછામાં ઓછો વપરાશ 200 એકમો

અઠવાડિક સામાન્ય વપરાશ 300 એકમો

પુનઃ વરદી સમય 2 થી 6 અઠવાડિયા

ગણતરી કરો :

- (1) આર્થિક વરદી જથ્થો (EOQ)
- (2) વર્ષમાં મૂકવાના ઓર્ડરની સંખ્યા
- (3) પુનઃ વરદી સપાટી
- (4) ગુરુત્તમ સપાટી
- (5) લઘુત્તમ સપાટી
- (6) સલામતી જથ્થો
- (7) સરેરાશ સ્ટોક સપાટી (આર્થિક વરદી જથ્થાને આધારે)

અથવા

માલસામાન અંકુશના હેતુઓ સમજાવો.

(B) એક કારખાનામાં માર્ચ 2013 દરમિયાન માલસામાન "J" અંગે આવક અને જાવકની માહિતી નીચે મુજબ છે :

આવક :

1-3-2013 800 એકમો ભાવ ₹ 6 એકમદીઠ

10-3-2013 900 એકમો ભાવ ₹ 8 એકમદીઠ

20-3-2013 600 એકમો ભાવ ₹ 7 એકમદીઠ

જાવક :

8-3-2013 600 એકમો

15-3-2013 800 એકમો

25-3-2013 500 એકમો

ફિફો (FIFO) પદ્ધતિ મુજબ સ્ટોક પત્રક તૈયાર કરો.

અથવા

ઉત્પાદન માટે માલ આપવાની કિંમત નિર્ધારણની "ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ" પર ટૂંકનોંધ લખો.

(C) વર્ષ 2013-14 માટે સ્ટોર્સ વિભાગમાંથી નીચેના આંકડા પ્રાપ્ત થયેલ છે :

3

ગણતરી કરો.

- (1) આખર સ્ટોક
- (2) માલસામાનનો વપરાશ
- (3) માલસામાન ફેરબદલી દર

વિગત	₹
શરૂઆતનો સ્ટોક	80,000
ખરીદી	2,00,000
સરેરાશ સ્ટોક	90,000

અથવા

બિનકાર્ડ વિશે ટૂંકનોંધ લખો.

3. (A) શિવમ લિ. ની નીચે આપેલી માહિતી પરથી મજૂર ફેરબદલી દર શોધો :

7

- (1) છૂટા થયેલા કામદારોને આધારે
- (2) પુનઃસ્થાપના પદ્ધતિને આધારે
- (3) સંયુક્ત પદ્ધતિને આધારે

વર્ષની શરૂઆતમાં કામદારોની સંખ્યા 500

વર્ષની આખરે કામદારોની સંખ્યા 700

વર્ષ દરમિયાન રાજીનામું આપી છૂટા થયેલા કામદારોની સંખ્યા 40

વર્ષ દરમિયાન નિવૃત્ત થયેલા કામદારોની સંખ્યા 80

વર્ષ દરમિયાન નવા નિમાયેલા કામદારોની સંખ્યા 120

(જેમાં વિસ્તરણ યોજના હેઠળ નિમાયેલા 30 કામદારોનો સમાવેશ થયેલો છે.)

અથવા

ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે એક)

- (1) મજૂરી દર નક્કી કરવાના સિદ્ધાંતો
- (2) નિષ્ક્રિય સમય

(B) મીત લિ. ની માર્ચ 2014ની નીચેની માહિતી પરથી રોકડમાં ચૂકવવાપાત્ર યોજ્ઞી મજૂરીની રકમ શોધો :

- (1) માસિક પગાર ₹ 40,000
- (2) મોંઘવારી ભથ્થું : પગારના 120%
- (3) ઓવરટાઈમ ભથ્થું ₹ 10,000
- (4) પ્રોવિડન્ટ ફંડમાં ભરેલ કુલ રકમ ₹ 6000
- (5) કર્મચારી રાજ્ય વીમા યોજનામાં ભરેલ કુલ રકમ ₹ 7500
- (6) 8 કર્મચારીઓ પાસેથી માસિક ₹ 500 લેખે મકાન ભાડું વસૂલ કર્યું.

પ્રોવિડન્ટ ફંડમાં કામદારોના ફાળા જેટલો જ ફાળો માલિક આપે છે. જ્યારે કર્મચારી રાજ્ય વીમા યોજનાના ફાળામાં માલિક અને કર્મચારીઓના હિસ્સાનું પ્રમાણ 2:1 છે.

અથવા

ટૂંકનોંધ લખો : “નફાભાગ યોજના”

(C) હેલ્સી પ્રીમિયમ યોજના અને રોવન પ્રીમિયમ યોજના અન્વયે કુલ વેતનની ગણતરી કરો. 3

બચાવેલ સમય આપેલ સમયના 25%

લીધેલો સમય 15 કલાક

કલાકદીઠ દર ₹ 30

અથવા

સમય વેતન પ્રથા વિશે ટૂંકનોંધ લખો.

4. ગોપી લિમિટેડમાં ત્રણ ઉત્પાદન વિભાગો ‘A’, ‘B’ અને ‘C’ તથા બે સેવા વિભાગો ‘D’ અને ‘E’ છે માર્ચ 2014 દરમિયાન વિભાગોના ખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે : 14

વિગત	₹
પાવર	1400
વીજળી બત્તી	600
સ્ટોર્સ શિરોપરી ખર્ચ	600
કર્મચારી કલ્યાણ ખર્ચ	1050
ઘસારો	27,500
સમારકામ અને જાળવણી ખર્ચ	5500
પરોક્ષ મજૂરી	1500
સામાન્ય શિરોપરી ખર્ચ	3000
ભાડુ અને વેરા	2100

અન્ય માહિતી :

વિગત	ઉત્પાદન વિભાગો			સેવા વિભાગો	
	A	B	C	D	E
પ્રત્યક્ષ માલસામાન (₹)	5,000	8,000	7,000	2,000	2,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (₹)	6,000	9,000	10,000	3,000	2,000
કર્મચારીઓની સંખ્યા	200	150	100	50	25
યંત્રના હોર્સ પાવર	30	20	10	5	5
વીજળીના પોઈન્ટ	25	15	10	6	4
મિલકતની કિંમત (₹)	2,00,000	1,50,000	1,00,000	50,000	50,000
રોકેલી જગ્યા (ચોરસ વાર)	300	200	100	50	50

સેવા વિભાગ "E"ના ખર્ચા પ્રત્યક્ષ મજૂરીના આધારે તથા સેવા વિભાગ "D"ના ખર્ચા ઉત્પાદન વિભાગોમાં 5:3:2ના પ્રમાણમાં વહેંચવાના છે.

શિરોપરી ખર્ચની વસૂલાત પ્રત્યક્ષ મજૂરીના અમુક ટકા લેખે થાય છે એવી ધારણા સાથે દરેક ઉત્પાદન વિભાગ માટેનો વસૂલાતનો દર શોધો.

અથવા

નીચેની માહિતી પરથી યંત્ર Zના યાંત્રિક કલાક દરની ગણતરી કરો :

- (1) યંત્રની કિંમત ₹ 95,000
યંત્રની ભંગાર કિંમત ₹ 10,000
યંત્ર ગોઠવવાનો ખર્ચ ₹ 5,000
યંત્રનું ઉપયોગી આયુષ્ય 10 વર્ષ
- (2) કારખાનાનું ભાડું અને વેરા (માસિક) ₹ 1500 કારખાનાની કુલ જગ્યામાં બીજા એક સરખા ચાર યંત્રો ગોઠવેલ છે.
- (3) યંત્ર Z નું વીમા પ્રીમિયમ - 4% (અર્ધ વાર્ષિક)
- (4) યંત્ર Z નો પાવરનો વપરાશ : ₹ 36,000 (વાર્ષિક)

- (5) કારખાનાની વીજળી બત્તી - ₹ 900 (ત્રણ મહિને)
કારખાનાના કુલ 18 લાઈટના પોઈન્ટસમાંથી યંત્ર Z, 8 લાઈટના પોઈન્ટસનો ઉપયોગ કરે છે.
- (6) કામદારોનું વેતન (કામદાર દીઠ - માસિક) ₹ 1,000
કારખાનામાં કુલ પાંચ કામદારો છે. જેઓ બધા યંત્રો પર સરખી દેખરેખ રાખે છે.
- (7) કામદાર કલ્યાણ ખર્ચ (કામદાર દીઠ - માસિક) ₹ 200
- (8) સુપરવાઈઝરનો પગાર (બે મહિને) ₹ 8,000
સુપરવાઈઝર પોતાનો 2/3 સમય બધાં યંત્રોના સુપરવિઝનમાં ગાળે છે.
- (9) યંત્ર Z નો ભાડા ખરીદનો હપ્તો (વ્યાજ ₹ 200 સહિત) ₹ 1,000 (માસિક)
- (10) યંત્ર Z નો સમારકામ અને નિભાવ ખર્ચ (ઉપયોગી આયુષ્ય દરમિયાન) ₹ 60,000
- (11) યંત્ર Z નો પાવરનો વપરાશ કલાક દીઠ 3 યુનિટ છે. યુનિટનો ભાવ ₹ 2 છે.

5. યોગ્ય વિકલ્પની પસંદગી કરો : (જરૂરી ગણતરી / કારણો દર્શાવો) (ગમે તે સાત)

14

- (1) નીચેના પૈકી કયો ખર્ચ "મુદતી પડતર" ગણાય ?
- (a) ઓફિસ ભાડું
- (b) કેન્ટીન ખર્ચ
- (c) પ્રત્યક્ષ માલસામાન
- (d) યંત્રનો ઘસારો
- (2) દવા (ઔષધ) બનાવતી કંપની પડતરની કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે ?
- (a) જોબ પડતર
- (b) સેવા પડતર
- (c) બેચ પડતર
- (d) કોન્ટ્રાક્ટ પડતર
- (3) નીચેની પૈકી કયો દસ્તાવેજ ઉત્પાદન અંગે આપેલ માલસામાનની નોંધ માટે વપરાય છે.
- (a) ખરીદ માગણી પત્રક
- (b) માલ આવક પત્રક
- (c) માલસામાન માંગણી પત્રક
- (d) ઉપરનામાંથી એકપણ નહીં

- (4) શરૂઆતનો સ્ટોક ₹ 60,000, ખરીદી ₹ 4,40,000, આખર સ્ટોક ₹ 1,00,000 તો સ્ટોક ફેરબદલી દર કેટલો ?
- (a) 4 વખત
(b) 5 વખત
(c) 3.5 વખત
(d) 6 વખત
- (5) જ્યાં કામની ઝડપનો આધાર માણસ નહિ પરંતુ યંત્ર પર હોય ત્યારે કઈ વેતન પ્રથા યોગ્ય ગણાય ?
- (a) કાર્ય વેતન પ્રથા
(b) હેલ્સી વેતન પ્રથા
(c) રોવન વેતન પ્રથા
(d) સમય વેતન પ્રથા
- (6) એક કાર્યનો પ્રમાણ સમય 12 કલાક છે. કામદારને કલાકના ₹ 25 પ્રમાણે વેતન અપાય છે. કાર્ય માટે ખરેખર લીધેલ સમય 10 કલાક છે. કાર્ય વેતન પ્રથા પ્રમાણે કામદારને ચૂકવવાનું કુલ વેતન ?
- (a) ₹ 120
(b) ₹ 300
(c) ₹ 250
(d) ₹ 50
- (7) એક કારખાનામાં યાંત્રિક કલાક અને પરોક્ષ ખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે :

યંત્રના કલાકો	પરોક્ષ ખર્ચા (₹)
20,000	90,000
25,000	1,00,000
15,000	80,000
18,000	86,000

તો ઉપરનામાં સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચની રકમ

- (a) ₹ 50000
(b) ₹ 40000
(c) ₹ 80000
(d) ઉપરનામાંથી એકપણ નહીં

(8) કઈ પદ્ધતિમાં છેલ્લે ખરીદેલ માલ સ્ટોકમાં હશે ?

- (a) લિફો પદ્ધતિ
- (b) ફીફો પદ્ધતિ
- (c) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ
- (d) નિશ્ચિત ભાવ પદ્ધતિ

(9) જ્યારે પડતર ખાતે ઉધારેલ કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચ નાણાકીય હિસાબોમાં ઉધારેલ ખરેખર ખર્ચ કરતાં ઓછા હોય તો તેને

- (a) પરોક્ષ ખર્ચની અધિક વસૂલાત કહેવાય.
- (b) પરોક્ષ ખર્ચની કમ વસૂલાત કહેવાય.
- (c) અસામાન્ય તફાવત ગણી પડતરના નફા-નુકસાન ખાતે લઈ જવામાં આવે છે.
- (d) ઉપરનામાંથી એકેય નહીં

Seat No. : _____

N35-103

December-2014

B.Com. (CBCS) Sem.-III

Core Elective-201

**A : Ad. A/C & Auditing
(Cost Accountancy-I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Explain advantages and limitations of uniform costing. 7

OR

Explain "Behaviourwise classification of cost".

(B) Write short notes on following : (any two) 4

- (1) Historical costs
- (2) Elements of cost
- (3) Cost centre
- (4) Pre-determined costs

(C) Give the proper cost units of the following industries. 3

- (1) Hotel
- (2) Paper mill
- (3) Textile
- (4) Chemical
- (5) Bricks manufacturing
- (6) Railway

2. (A) Gaurang Ltd. Manufactures a product and the following particulars are collected for the year ended on 31 March, 2014.

Monthly demand 750 units

Cost of placing an order ₹ 300

Annual carrying cost per unit ₹ 15

Minimum usage 200 units per week

Normal usage 300 units per week

Re-order period 2 to 6 weeks

Calculate :

- (1) Economic order quantity
- (2) Number of orders to be placed in a year
- (3) Re-order level
- (4) Maximum level
- (5) Minimum level
- (6) Safety stock level
- (7) Average stock level (on the basis of economic order quantity)

OR

Explain the objectives of material control.

- (B) The following is a summary of receipts and issues of material 'J' in a factory during March, 2013.

Receipts :

1-3-2013 800 units at ₹ 6 per unit

10-3-2013 900 units at ₹ 8 per unit

20-3-2013 600 units at ₹ 7 per unit

Issues :

8-3-2013 600 units

15-3-2013 800 units

25-3-2013 500 units

Prepare Stock Register as per FIFO method.

OR

Write short note on "Weighted Average Method" of the pricing to the issue of material for production.

(C) The following data were obtained from the stores dept. for the year 2013-14. 3

Calculate :

- (1) Closing Stock
- (2) Consumption of materials
- (3) Material Turnover Rate

Particulars	₹
Opening Stock	80,000
Purchases	2,00,000
Average Stock	90,000

OR

Write short note on "Bin card."

3. (A) From the following information of Shivam Ltd. Calculate labour turnover rate on the basis of: 7

- (1) Separation method
- (2) Replacement method
- (3) Flux method

Number of workers at the beginning of the year	500
Number of workers at the end of the year	700
Number of workers resigned during the year	40
Number of workers retired during the year	80
Number of workers newly appointed during the year	120

(Of which 30 workers were taken under expansion plan)

OR

Write short notes on any **one** :

- (1) Principles of determining wage rate
- (2) Idle Time

- (B) From the following information of Meet Ltd., find out net wages payable in cash for March, 2014. 4

(1) Salary per month	₹ 40,000
(2) Dearness allowance 120% of salary	
(3) Overtime allowance	₹ 10,000
(4) Total amount deposited to provident fund	₹ 6,000
(5) Total amount deposited to E.S.I.S.	₹ 7,500
(6) House rent recovered from 8 employees at the rate of ₹ 500 per month	

Employer's contribution to provident fund is at equal rate with employee's contribution while ratio of employer's and employee's share into the contribution to employees State Insurance Scheme is 2:1.

OR

Write short note on "Profit Sharing".

- (C) Calculate total earnings under Halsey Premium Plan and Rowan Premium Plan. 3

Time saved 25% of time allowed

Time taken 15 hours

Rate per hour ₹ 30.

OR

Write short note on "Time Wage System".

4. The Gopi Ltd., has three production departments A, B and C and two service departments D & E for the month of March, 2014; department expenses are as under : 14

Particulars	₹
Power	1400
Lighting	600
Stores overheads expenses	600
Staff Welfare Expenses	1050
Depreciation	27,500
Repairs & Maintenance	5500
Indirect Wages	1500
General Overheads	3000
Rent and Rates	2100

Other Information :

Particulars	Production Departments			Service Departments	
	A	B	C	D	E
Direct material (₹)	5,000	8,000	7,000	2,000	2,000
Direct Wages (₹)	6,000	9,000	10,000	3,000	2,000
Number of Employees	200	150	100	50	25
Horse power of machine	30	20	10	5	5
Light points	25	15	10	6	4
Value of Assets (₹)	2,00,000	1,50,000	1,00,000	50,000	50,000
Area occupied (sq. yds.)	300	200	100	50	50

Apportion the expenses of service department "E" according to direct wages and those of department "D" in the ratio of 5 : 3 : 2 to the production departments.

Compute the departmental overhead rates for each of the production departments assuming that overheads are recovered as a percentage of direct wages.

OR

Calculate the machine hour rate in respect of machine 'Z' from the following information :

(1) Price of the machine ₹ 95,000

Scrap value of the machine ₹ 10,000

Installation charges ₹ 5,000

Useful life of the machine 10 years

(2) Rent and rates of the factory (per month) ₹ 1500

Four other similar machines are arranged in the total space of the factory.

(3) Insurance premium of machine Z – 4% (half yearly)

(4) Power consumption of machine Z – ₹ 36,000 (per annum)

- (5) Electricity for the factory ₹ 900 (per three months)
Machine Z is using 8 light points out of total 18 light points in the factory.
- (6) Wages of workers (per worker – per month) ₹ 1,000
There are five workers in the factory who look after all the machines equally.
- (7) Labour welfare expenses (per worker – per month) ₹ 200
- (8) Supervisor's salary (per two months) ₹ 8,000, Supervisor spends $\frac{2}{3}$ of his time in supervision of all the machines.
- (9) Hire purchase instalment of machine Z (including interest ₹ 200) ₹ 1,000 per month.
- (10) Repairing and maintenance of machine Z (during useful life) ₹ 60,000.
- (11) Power consumption of machine Z is 3 units per hour. Rate per unit is ₹ 2.

5. Select appropriate alternative (Show necessary calculation / reason) (any Seven)

14

- (1) Which one of the following is period cost ?
- Office Rent
 - Canteen Expenses
 - Direct Materials
 - Plant Depreciation
- (2) Which cost accounting method is used in pharma-medicine industry ?
- Job costing
 - Operating costing
 - Batch costing
 - Contract costing
- (3) Which of the following documents is used for issuing materials to the production departments ?
- Purchase Requisition Note
 - Goods Received Note
 - Materials Requisition Note
 - None of the above

- (4) Opening stock ₹ 60,000, purchase ₹ 4,40,000, closing stock ₹ 1,00,000. Stock turnover rate would be ?
- (a) 4 times
 (b) 5 times
 (c) 3.5 times
 (d) 6 times
- (5) Which wage system is proper where speed of the work depends on machine not on the man ?
- (a) Piece wages system
 (b) Halsey wages system
 (c) Rowan wages system
 (d) Time wages system
- (6) Standard time fixed for a job is 12 hours. A worker is paid ₹ 25 per hour. The actual time taken to complete the job is 10 hours, total wages payable to worker according to piece wage system will be ?
- (a) ₹ 120
 (b) ₹ 300
 (c) ₹ 250
 (d) ₹ 50
- (7) The following information is given for a factory of the overheads costs and machine hours :

Machine Hours	Over heads cost (₹)
20,000	90,000
25,000	1,00,000
15,000	80,000
18,000	86,000

What will be the fixed cost element included in the above data ?

- (a) ₹ 50000
 (b) ₹ 40000
 (c) ₹ 80000
 (d) None of the above

- (8) In which method goods remain in the stock of last purchase ?
- (a) LIFO method
 - (b) FIFO method
 - (c) Weighted Average Method
 - (d) Fixed Price Method
- (9) When the factory overheads charged to cost is less than the actual factory expenses debited in financial accounts it is called
- (a) Over-recovery of overheads
 - (b) Under-recovery of overheads
 - (c) Transferred to costing P & L a/c as an abnormal difference
 - (d) None of the above
-